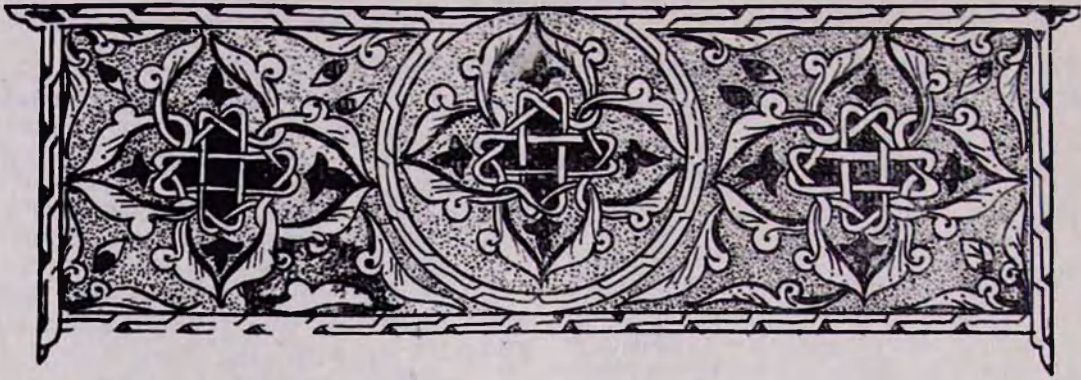

Պ. Հ. ՀԱԿՈՐՑԱՆ

ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ ԱՆԾԱՆՈԹ ԻՆՔՆԱԳԻՐԸ

(ՍՈՒՐԲ ԳՐԶԻ ՀԻՆ ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԲՆԱԳՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻՑ)

Դեռ 50-ական թթ. վերջերին, բանասիրական թարթափումների ընթացքում, որոնց հիմնական նպատակը հայ հին մատենագրությունն և դասական հայերենի ծագման ու զարգացման խնդիրների նորովի լուսաբանությունն էր, նյութի թելադրանքով անդրադառնալով Աստվածաշնչի հայերեն հին թարգմանությանը, որ հինգերորդ դարում Սահակ Պարթևը, Մեսրոպ Մաշտոցը և նրանց աշակերտները կատարել էին նախ՝ ասորերեն տարբերակից, իսկ հետո՝ խմբագրել ըստ հունարեն, այսպես կոչված՝ յոթանասնից թարգմանության, Մ. Նալբանդյանը հայերեն բնագրի մեջ նկատում է բազում թերիմներ ու անհամապատասխանություններ, որոնց պատճառներն ամենին էլ հայկական գետնի վրա չպիտի որոնվեն։ «Այս թերությունքը,—գրել է նա,—մեր թարգմանիչների հանցանքը չէ, այլ հունական բնագրին, ըստ որում այդ բնագիրը 72 թարգմանչաց գործը չէ, այլ կցկտուր հավաքածո ասորական կամ այլ հունական թարգմանությունների, որ Որոգինեսը III դարում քարշելով այս ու այն տեղից՝ բան է շինել, և մերայինք թարգմանել են հինգ տարում» (Մ. Նալբանդյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հ. V, Երևան, 1984, էջ 101)։ Ծատ չանցած՝ «Հյուսիսսափայլ» ամսագրում (1880, № 2) տղպագրվում է Ստ. Նազարյանցի «Հայոց ազգի լուսավորության կամ սուրբ թարգմանիչների դարը» խորագրով հոդվածը (շարունակությունը լույս է տեսել մեծ ուշացումով, № 9-ում)։ Մանրաթանալով այդ հոդվածին, ուր Նազարյանցը հանգամանորեն անդրադառնում էր նաև Աստվածաշնչի հայ թարգմանության պատմությանը, ինչպես երևում է, Նալբանդյանը դժգոհ է մնում նրա եզրահանգումներից, ու հիացական խոսքերից։ «Հայոց Աստվածա-

շուկն գրքի թարգմանությունը,—գրում էր Նազարյանը,—մի մարդու աշխատության վաստակ չէ... բայց թե ո՞րը ո՞ր հեղինակին է պատկանում, դժվար է վճռել այս բանը, մինչև եղած չէ գիտնապես հիմնավոր քննություն և համեմատություն... Ո՛չ մի լեզու այնպիսի խորին հավատարմությամբ կարողացել չէ առնուլ յուր վերա յոթանասուն թարգմանիչների հելլենիստս Հին կտակարանի և ավելի նոր, հունախոս Նոր կտակարանի կնիքը, ինչպես հայկականը... Հայոց թարգմանիչը ամենայն կարելի ճշտությամբ փոխադրել են հունական գաղափարը՝ բառ առ բառ թարգմանելով ամենայն բան... Սահակ Պարթևացին և նորա աշակերտները թարգմանել են միայն եբրայական սկզբնագրի մեջ գտնված գրքերը Հին կտակարանի... Անհայտք ասած գրքերը Հին կտակարանի, զոր օրինակ՝ Հուդիթի, Տոբիայի, Մակկաբայեցոց երեք գիրքը և Բարուքի թուղթը փոխադրված են ավելի ազատորեն... գուցե ոչ հառաջ, քան թե 13 կամ 14 դարու մեջ, երբ հայերը ծանոթացան լատինական եկեղեցու մատենագրության հետ» և այլն («Հյուսիսափայլ», 1860, № 2, էջ 140—141):

Նազարյանի այս ու մյուս նկատողություններն էլ դրդում են Նալբանդյանին նույն խնդիրների մասին իր եզրահանգումները հրապարակով ծանուցելու հանրությանը: —«Դրում են մի հոդված՝ քննելով մեր Աստվածաշնչի թերությունը»,—հաղորդում է նա 1860 թ. մայիսի 1-ին, Պետերբուրգից Մոսկվա, Մելքոն Փանյանին. «Դուք հուշենք այս բաների ապացույցքը և նկատողությունքը յուր ժամանակին»,—երկրորդում է նույն նամակում (տե՛ս Մ. Նալբանդյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հ. V, էջ 101):

Իր հետազոտությունները ծավալելու, Ս. Գրքի հայերեն հին թարգմանության մասին թյուր տեսակետները ցրելու և հոդվածը ժամանակին ավարտելու համար Նալբանդյանը եռանդով փնտրում է 1857 թ. Կ. Պոլսում լույս տեսած՝ Աստվածաշնչի աշխարհաբար (արևմտահայերեն) թարգմանությունը, որ կատարված էր եբրայերեն բնագրից, անգլիական և ամերիկյան միսիոներներ Զ. Էջերի, Հ. Դվայտի, Հ. Հոմսի և Է. Ռիգսի ու նրանց հայ օգնականների ջանքերով:

Ամենայն հավանականությամբ, փնտրած գիրքը ժամանակին ստանալով հանդերձ՝ Մ. Նալբանդյանը չի հասցնում օգտվել, որովհետև շուտով հայրենակիցների հանձնարարությամբ ստանձնելով հնդկահայ կտակների գումարները ձեռք բերելու դժվարին գործը, մեկնեց նախ՝ Էջմիածին ու Թիֆլիս, ապա՝ Արևմտյան Եվրոպա ու Հնդկաստան, իսկ վերադարձից հետո, դեռ հաշվետվություն չներկայացրած՝ անակնկալ ձերբակալվեց ու նետվեց Պետրոպոլիսյան ամրոց:

Բանտը, սակայն, չմեղցրեց Նալբանդյանի տարիների բաղձանքը: Այստեղ Աստվածաշունչ կարդալու և ուսումնասիրելու ազատ ու անսպառ հնարավորություններ կային: Բանտում նա հիմնավորապես ծանոթանում է Աստվածաշնչի ո՛չ միայն հայերեն հին ու նոր թարգմանությունների, այլև եբրայական բնագրի հետ, խորամուխ լինում նրա խմբագրությունների մեջ, բաղդատում այս վերջինները հունարեն և հայերեն հին թարգմանությունների հետ: 1863 թ. սկզբներին, առայժմ մեզ անծանոթ անձանցից, Նալբանդյանն աղոտ տեղեկություններ է ստանում Սինայի սուրբ Եկատերինա վանքում կատարված հայտնագործությունների մասին, որի հեղինակներից մեկը ողու հնախոյզ Պորֆիրի Ուսպենսկին էր (1850-ին), և հետևորդը՝ Ռուսիայի հանրային կրթության նախկին մինիստր Ավրաամ Սերգենիչ Նոբոլի աջակցությունը վայելող՝ գերմանացի արևելագետ Տիշենդորֆը: Խոսքը

Աստվածաշնչի հումարեն թարգմանության՝ առ այսօր գիտությանը հայտնի հնագույն ձեռագրի մասին է (IV թե V դարու գրչագիր), որը պարունակում էր Հիմ կտակարանի մեծ մասը և Նոր կտակարանն ամբողջությամբ (Ս. Եկատերինայի վանքի միաբանությունը 1859-ին հիշյալ ձեռագիրը նվիրաբերել էր Ռուսաստանի միապետին, և 1862-ին ռուս տերության միջոցներով իրականացվեց նրա լուսատիպ հրատարակությունը 4 ստվար հատորով (այդ ձեռագիրը, որ ամբողջ 75 տարի պահվում էր Էրմիտաժում, 1934-ին վաճառվեց Բրիտանական թանգարանին)։

Հիմք ունենալով Աստվածաշնչի հումարեն թարգմանության բնագիրն ամփոփող այս հնագույն գրչագրի առավելությունների մասին շրջող չափազանցված ու հակասական լուրերը, 1863 թ. փետրվարին Նալբանդյանը նամակով հանձնարարում է Անանիս Սուլթանշահին՝ հավաստի տեղեկություններ հասցնել իրեն։ «Վերջերս ինձ ասացին, —գրում էր նա,—որ պ. Նորովը... Սինայում հայտնաբերել է Աստվածաշնչի ամենահին հունական մի ձեռագիր, միայն չկարողացան ինձ ասել, թե ո՞ր դարին է վերաբերում... Ինձ համար շատ հետաքրքրական է այդ մասին, որքան կարելի է, ավելի բան իմանալ։ Եթե սա գրված է Քրիստոսի ծննդից մի քանի դար առաջ, ապա այդ իսկական գանձ է՝ ստուգելու հրեական Նազարեթյան տեքստը և Քրիստոսի ծննդից հետո, 3-րդ դարում Որոգինեսի հավաքած հունական թարգմանությունը, որը համարվում է 72 մեկնիչների իսկական թարգմանությունը և որից 5-րդ դարում կատարված է մեր թարգմանությունը» (տե՛ս նույն տեղում, էջ 213)։

Ի՞նչ հաղորդեց Սուլթանշահը Նալբանդյանին, չգիտեմք, բայց Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանության քննությունը նա չի ընդհատում, եռամսհով համեմատում է եբրայական բնագրի հետ և նկատած ակնառու շեղումները նշում հատուկ թերթիկների վրա, իր հետևություններն ու նկատողությունները հավելագրում դրանց։ Արդյունքը, սակայն, ո՛չ թե ամբողջական հետազոտություն էր, այլ հատվածական նկատողությունների շարք։

Այդ պատառիկները Նալբանդյանի մահից հետո անցնում են նրա առաջին կենսագրի՝ Մ. Տեր-Գրիգորյանցի ձեռքը, որն իր ասելով, նպատակ ուներ մոտ ապագայում դրանք հանձնել տպագրության՝ նախապես ծանուցելով հանրությանը։ Նա գրում էր. «Այդ միջոցին (այսինքն՝ բանտում անցկացրած տարիներին—Պ. Հ.) նա ուսումնասիրեց նաև եբրայեցոց և հունաց լեզուները և համեմատեց մեր Աստվածաշունչը եբրայեցոց և հունաց Աստվածաշնչի հետ։ Այս աշխատության արդյունքը, որ կտոր-կտոր թղթերի վրա է գրված և մի ամբողջ շարադրություն չէ, կաշխատենք, եթե հանգամանքները ներեն, տպել նորա մյուս գրվածքների հետ միասին» (տե՛ս «Ղազար Փարպեցու գրած Թուղթը՝ Մեղադրության ստախոս արեղաներին», թարգմանություն և բացատրությունք Մ. Նալբանդյանց, Ս. Պետերբուրգ, 1868, հրատարակչի առաջաբանը, էջ XVIII)։

Մ. Տեր-Գրիգորյանցը Նալբանդյանի պատառիկները հրատարակելու հնարավորություն չունեցավ, որովհետև շուտով ինքն էլ վախճանվեց։ Ո՛ր կորան նրա հավաքած նյութերը, չկարողացանք պարզել։ Եվ այնուհանդերձ՝ մեր տևական որոնումների ընթացքում ի հայտ եկան Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանությանը վերաբերող պատառիկներից երկուսը, որոնցից մեկը և հրատարակում ենք ստորև։

Այն կատարված պետք է լինի 1863—1866 թթ. միջև, Նալբանդյանի կյանքի վերջին տարիներին։

Բայց նախ՝ մի քանի խոսք բուն ձեռագրի մասին։ Ծարդ անտեսված այս

թարգմանության ձեռագիրը (ինքնագիր, մաքրագիր) պահվում է Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Մ. Նալբանդյանի թողոններում՝ № 35—I (11): Առ այսօր ուսումնասիրված և հրատարակված չէ: Խորագրված է՝ «Մարգարետիւն Եսայեայ»: Լեզուն գրաբար է: Ձեռագրի վերին լուսանցքում կա մակագրություն. «Նվեր Ե. Ծ-ից»: Թե ե՞րբ և ո՞ւմից է ստացել Ե. Ծահալզը Մ. Նալբանդյանի այս հետաքրքրական ինքնագիրը և հետո նվիրել թանգարանին, հայտնի չէ:

Նալբանդյանի թարգմանությունն, ըստ էության համերաշխ է Հին կտակարանի եբրայական բնագրից ամերիկացի միսիոներների կատարած արևմտահայ թարգմանության հետ (Պոլիս, 1857), թեպետ վերջինս աշխարհաբար է, իսկ Նալբանդյանինը՝ գրաբար: Նկատվում է այնուհետև, որ երկու թարգմանությունների մեջ էլ եբրայերեն բնագրում պակասող բառերը, որոնց հավելումն անհրաժեշտ է եղել այս կամ այն նախադասության իմաստը ճիշտ մակաբերելու համար, շարված են շղատառով: Ամերիկացի միսիոներներն ավելորդ չեն համարել այդ առթիվ հատուկ ծանուցում անել. «Այս թարգմանության մեջ՝ տեղ-տեղ բանին իմաստը բացատրելու համար բառեր ավելցված են, որոնց բնագրին մեջ չգտնվիլը իմացընելու համար մոտր գրով պահված են» («Աստվածաշունչ գիրք Հին և Նոր կտակարանաց», եբրայական և հունական բնագրերեն թարգմանված, Կոստանդնուպոլիս, ի տպարանի Մ. Յոհաննու, 1857, էջ Դ): Նալբանդյանի ներկա թարգմանության մեջ մամօրինակ ծանոթությունը բացակայում է, որ, երևի թե, եղել է Աստվածաշունչի հին հայերեն թարգմանության քննությանը վերաբերող մյուս պատահիկների մեջ, որոնք, ինչպես նշել ենք նախաբանում, մեզ չեն հասել:

Այս ակնհայտ մամությունները չեն նշանակում սակայն, թե Նալբանդյանը արևմտահայ թարգմանությունը պարզապես վերածել է գրաբարի: Ընդհակառակը, նրա թարգմանությունը ինքնուրույն գործ է և կատարված է անմիջականորեն եբրայական բնագրից, որի ապացույցը առկա տարբերություններն են: Միայն մի օրինակ:

Սահակ Պարթևն ու իր աշակերտները Եսայի մարգարետության ԿԱ, 1 բանաստեղծական տողը V դարում թարգմանել են.

«Հոգի տեառն ի վերայ իմ»:

Բողոքական քարոզիչները՝ XIX դարում.

«Տեր Եհովային հոգին իմ վրաս է»:

Իսկ Մ. Նալբանդյանը թարգմանել է.

«Հոգի Ադովնայի Տեառն է ի վերայ իմ» (նախնական տարբերակը. «Հոգի Տեառն Աստուծոյ է ի վերայ իմ»):

Նշանակում է, Նալբանդյանը չի ստրկացել թարգմանություններից ոչ մեկին՝ աչքի առաջ ունենալով, սակայն, և՛ հին, և՛ նոր թարգմանությունները:

Որպեսզի ընթերցողը հնարավորություն ունենա անձամբ հավաստիանալու Նալբանդյանի առաջադրած դրույթի ճշտությանը՝ Աստվածաշունչի եբրայերեն բնագրի համեմատությամբ, հունարենից կատարված հայ հին թարգմանության շեղումների ու թերությունների վերաբերմամբ, ինչպես նաև առարկայական հիմք ունենա որոշելու Նալբանդյանի՝ հին լեզուների (եբրայերեն, գրաբար) իմացության աստիճանը, «Մարգարետիւն Եսայեայ» պատահիկը հրատարակության պատրաստելիս՝ նպատակահարմար գտանք Նալբանդյանի թարգմանությունը տալ որպես հիմնական բնագիր, իսկ էջա-

տակերին, զուգահեռաբար, մեջ բերել նաև միևնույն գլուխների հին հայերեն (գրաբար) և արևմտահայ (նոր) թարգմանությունները: Գրաբար թարգմանությունը՝ ըստ Աստվածաշնչի Ջոհրուպյան հրատարակության (Վենետիկ, 1805), որի օրինակը Մ. Նալբանդյանն օգտագործել է իր հետագոտությունների ընթացքում, բանտում, իսկ արևմտահայերենը՝ Պոլսի 1857 թվականի:

Եսայի Մարգարեության երեք գլուխները Նալբանդյանը գիտակցաբար է գրաբար թարգմանել, որպեսզի դյուրին լինե՞ր բալդատումը հայ հին թարգմանության հետ և տարբերությունների երևան բերելը:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

Գլուխ Կ

- 1 Արի՛, լուսաւորեա՛ց, զի եհաս լոյս քո, և փառք Տեառն ի վերայ քո
- 2 ծագեցաւ: Զի ահա խաւար ծածկեացէ զերկիր, և մատախուղ՝ զազգս,
- 3 քայց ի քեզ՝ Տէր ծագեցի, և փառք նորա ի քեզ երևեցին: Եւ եկեացեն
- 4 ազգք առ լոյս քո, և թագաւորք՝ առ պայծառութիւնն ծագեալ ի քեզ:
- 5 Համբա՛րձ գաչս քո և հայեաց շուրջ զքն. ամենեքեան ժողովին և առ
- 6 քեզ գան. մանկունք քո ի հեռաստանէ եկեացեն և դստերք քո ի գիրկս
- 7 քարձցին: Յայնժամ տեսցես և խնդացես, և սիրտ քո շարժեցի և
- 8 բացցի, զի փոխեցի ի քեզ մեծութիւն ծովու, և յփութիւն ազգս: ց առ
- 9 քեզ եկեացէ: Երամակք ուղտուց, տաճիկ ուղտք Սադիամու և Գեփայ
- 10 ծածկեացեն զքեզ՝ ամենեքեան ի Սարայ եկեացեն բերել ոսկի և կընդ-
- 11 րուկ, և աւետարանեցեն զօրհնութիւնս Տեառն: Եւ ամենայն խաշինքն
- 12 Կեդարու ժողովեցին առ քեզ, և խոյքն Նաբէովթայ սպասեցեն քեզ,
- 13 և ելցեն նոքա ի սեղան իմ պատարագ ընդունելի, և զտուն փառաց ի-
- 14 մոց փառաւորեցին:

Գլ. Կ

1 Լուսաւորեա՛ց՝ լուսաւորեա՛ց Երուսաղէմ, զի հասեալ է լոյս քո, և փառք Տեառն ի վերայ քո ծագեցեն: 2 Զի ահա խաւար՝ ծածկեաց զերկիր, և մատախուղ զհեթանոսս. քայց ի քեզ Տէ՛ր յայտնեցի, և փառք նորա ի քեզ երևեցին: 3 Եւ գնացեն թագաւորք ի լոյս քո, և հեթանոսք ի ծագել լուսոյ քոյ: 4 Համբարձ գաչս քո, և տե՛ս ժողովեալ առ քեզ զամենայն մանկունս քո. զի եկին հասին ի հեռաստանէ որդիք քո, և դստերք քո ի վերայ ուսոց նոցա քարձեալ բերիցին: 5 Թա՛յնժամ տեսցես և խնդացես. երկիցե՛ս և զարհուրեցիս ի սրտի քում. զի փոխեցի ի քեզ մեծութիւն ծովու, և ազգաց՝ և ժողովրդոց: 6 Եկեացեն ի քեզ երամակք ուղտուց, և ծածկեացեն զքեզ ուղտերամակքն Մադիամու և Գեփայ: Ամենեքեան ի Սարայ՝ եկեացեն, բերել ոսկի՝ և կընդրուկ՝ և ակամս պատուականս. և զփրկութիւն Տեառն առցեն զաւետիս: 7 Եւ ամենայն խաշինքն Կեդարու ժողովեցին առ քեզ, և խոյքն Նաբէովթայ ածցին և մատուցին ընդունելի պատարագ ի վերայ սեղանոյ իմոյ. և տուն աղօթից իմոց փառաւորեցին:

Գլ. Կ

1 Եղի՛ր լուսաւորու՛. քանզի քու լոյսդ եկաւ. ու Տէրոջը փառքը քու վրադ ծագեցաւ: 2 Վասն զի ահա՛ երկիրը՝ խաւար, ու ազգերը՝ մատախուղ պիտի ծածկէ. քայց քու վրադ Տէրը պիտի ծագի. և անոր փառքը քու վրադ պիտի երևայ: 3 Ու քու լոյսիդ ազգեր պիտի գան, և քու վրադ ծագած պայծառութեանը՝ թագաւորներ: 4 Աչքերդ վերցո՛ւր. ու բոլորտիքդ նայէ՛, ամէնքը կը ժողովուին. ու քեզի կու գան. քու տղաքներդ հեռունէ պիտի գան, և քու աղջիկներդ գիրկի մեջ պիտի վերցուին: 5 Ան առնենը պիտի տեսնես և ուրախանաս, ու սիրտդ պիտի շարժի ու բացուի, քանզի ծովուն առատութիւնը քեզի պիտի դառնայ. ազգաց հարստութիւնը քեզի պիտի գայ: 6 Քեզ ուղտերուն երամակը՝ Մադիամու ու Գեփայի տաճիկ ուղտերը պիտի ծածկեն. ամենը Սարայէն պիտի գան, ոսկի ու կընդրուկ պիտի բերեն, և Տէրոջը գովութիւնները պիտի աւետեն: 7 Կեդարին բոլոր հօտերը քու քովդ պիտի ժողովուին, ու Նաբէօթին խոյները քեզի պիտի ծառայեն. անոնք իմ սեղանիս վրայ պիտի ելլեն՝ ընդունելի զո՞ռ ըլլալու. և իմ փառացս տունը պիտի փառաւորեն:

- 8 Ո՛վ եմ սոքա, որ թոռուցեալ եմ իբրև զամպ և իբրև զաղամիս
 9 թոռուցեալս ի վանդակ իւրեանց: Քանզի կղզիք և մախառաջին մաւք
 Թարսսի պատրաստ եղիցին վասն իմ՝ ի հեռաստանէ ածել զմանկունս
 10 քո, ընդ մոսա՝ զարծաթ և զոսկի մոցա, վասն անուան Տեառն Աստուծոյ
 քոյ և վասն Սրբոյն Իսրայէլի, զի մա փառաւորէ զքեզ: Եւ շինեսցեն
 11 զի վասն բարկութեան իմոյ հարի զքեզ, բայց ողորմութեամբ իմով
 ողորմեցայց քեզ: Եւ բացցին դրունք քո հանապազորդ, ի տուէ և ի
 12 գիշերի մի՝ փակեսցին. կրել ի քեզ զմեծութիւնս ազգաց և ածել զթա-
 13 գաւորս մոցա: Զի կորիցին ազգ և թագաւորութիւն, որք քեզ ոչ ծառա-
 14 յեցեն, և ազգք կործանեսցին մինչ իսպառ: Առ քեզ եկեսցեն փառքն
 15 Լիբանանու մայրիւ, սօսիւ և սարդիւ՝ առհասարակ փառաւոր առնել
 16 զտեղի սրբութեան իմոյ, և զտեղի ոտից իմոց փառաւորեցից: Եւ եկես-
 ցեն առ քեզ որդիք մեղշաց քոց կորացեալք, և ամենայն անարգութ
 զքեզ երկիրպագցին զարշապարաց ոտից քոց և անուանեսցեն զքեզ
 քաղաք Տեառն, Սիովն Սրբոյն Իսրայէլի: Զքեզ, որ եղեր լքեալ և ա-
 տեցեալ, և ոչ ոք էր, որ զքն անցանէր, արարից փառք յաւիտեանական
 և ուրախութիւն ազգէ յազգ: Եւ դիեսցես զկաթն ազգաց և զստինս թա-
 գաւորաց ծծեսցես և ծանիցես, թէ ես եմ, Տէրս, Ազատեցուցիչ քո ե

8 Ո՛վ եմ սոքա, որ իբրև զամպս թոռուցեալ եմ, և իբրև զաղամիս ձագախա՛նն երամովին զամ առիս: 9 Ի՛նչ ակն ունին կղզիք և մաւք Թարսսի, յառաջագոյն ածել զորդիս քո ի հեռաստանէ. զարծաթն և զոսկի ընդ իւրեանս վասն անուան Տեառն սրբոյն և վասն սրբոյն Իսրայէլի փառաւորելոյ: 10 Եւ շինեսցեն որդիք այլազգեաց զպարիսպ քո, և թագաւորք մոցա ընծայեսցին քեզ: Զի վասն բարկութեան իմոյ հարի զքեզ, և վասն ողորմութեան իմոյ սիրեցի՛ զքեզ: 11 Եւ բացցի՛ն դրունք քո հանապազորդք ի տուէ և ի գիշերի. և մի՛ փակեսցին, կրել ի քեզ զզօրութիւն ազգաց. և զթագաւորս իւրեանց ածիցեն առ քեզ: 12 Զի ազգք և թագաւորք, որ քեզ ո՛չ ծառայիցեն՝ կորիցեն, և ազգքն աւերելո՛ւմ աւերեսցին: 13 Եւ փա՛ռքն Լիբանանու առ քե՛զ եկեսցեն սարդին և սասիւ, և մոճով և մայրիւ՝ առհասարակ փառաւոր՝ առնել զտեղի սրբութեան իմոյ. և ըզտեղի ոտից իմոց փառաւորեցի՛ց: 14 Եւ եկեսցեն առ քեզ զարհուրեալք որդիք մեղշացն քոց՝ զայրացուցսց, երկի՛ր պագցեն հետոյ ոտից քոց, ամենւնքին որ զարհուրեցուցանէինն զքեզ. ե կոչեսցիր քաղա՛ք Տեառնն սրբոյն Իսրայէլի: 15 Վասն զի եղեր դու լքեալ և աւերեալ, և ոչ ոք էր, որ օգնէր քեզ: Եւ արարից զքեզ յուրախութիւն յաւիտեանական. ցնծութիւն ազգաց յազգս: 16 Եւ դիեսցես զկաթն հիւրանոսաց, և զմեծութիւն թագաւորաց կերիցես: Եւ ծանիցես, թէ ես եմ Տէր, որ ապրեցուցանւմ և

8 Ո՛վ եմ ասոք, որ կը թռչին ամպի պէս, ու դէպ ի իրենց վանդակը թռչող աղամիներու պէս: 9 Քանզի կղզիները՝ ու մախ Թարսիսի մասերը ինծի համար պատրաստ պիտի ըլլան, որ հեռուէն քու տղաքներդ և անոնց հետ անոնց արծաթը ու ոսկին բերեն, քու Տէր Աստուծոյդ անուանը համար ու Իսրայէլի Սուրբին համար. քանզի անհկայ քեզ կը փառաւորէ: 10 Եւ օտարաց որդիքը քու պարիսպներդ պիտի շինեն, ու անոնց թագաւորները քեզի ծառայութիւն պիտի ընեն. քանզի իմ բարկութեամբս քեզ զարկի, բայց բարեհաճութեամբս քեզի պիտի ողորմիմ: 11 Եւ քու դռներդ միշտ բաց պիտի ըլլան, ցորկ ու գիշեր պիտի չգոցուին, որ քեզի ազգերուն ստացուածքը կրեն, և անոնց թագաւորները բերուին: 12 Քանզի քեզի ծառայութիւն չընող ազգը ու թագաւորութիւնը պիտի կորսուի, ու ազգերը բոլորովին պիտի կործանին: 13 Լիբանանին փառքը քեզի պիտի գայ, մայրը, սօսին ու տօսախը մէկտեղ, իմ սրբարանիս տնող զարդարելու համար, ե իմ ոտքերուս տնող պիտի փառաւորեմ: 14 Ու քեզի մեղութիւն սուղներուն տղաքները ծնելով քեզի պիտի զան, և քեզ անարգողներուն ամէնը քու ոտքերուդ զարշապարներուն երկրպագութիւն պիտի ընեն. ու քեզ՝ Տէրոջը քաղաքը, Իսրայէլի սուրբին Սիօնը պիտի անուանեն: 15 Դու որ երեսէ ձգուած ու ատելի եղար, և քեզմէ անցնող չեղաւ, քեզ յաւիտեանական փառք ու ազգէ ազգ տնող ուրախութիւն պիտի ընեմ: 16 Եւ ազգերուն կաթը պիտի ծծես, ու թագաւորներուն ստինքը պիտի ծծես. և պիտի գիտնաս որ ես Տէրս եմ քու Ազատիչդ, ու քու Փրկիչդ՝ Յակոբին

- 17 Փրկիչ քո, Հօրն Իսրայելի: Փոխանակ արձնոյն բերից ոսկի և փոխանակ երկաթոյն՝ արծաթ, և փոխանակ փայտից բերից պղինձ, և փոխանակ քարանց՝ երկաթ: Եւ արարից զայցելոս քո սիրողս զհասղադութեանց, և զիշխանս քո՝ պաշտօղս զարդարութիւն: Եւ ոչ ևս լուիցի յերկրի քում բռնութիւ, և ոչ յափշտակութիւն և բեկումն՝ ի սահմանս քո, այլ անուանեսցես զսարիսպս քո փրկութիւն, և զփութիւն զդուռնս քո: Ո՛չ ևս եղիցի քեզ արեգակն ի լոյս տոռունջեան, և մի՛ լուսին պայծառութեամբ իրով տաւցէ քեզ լոյս ի գիշերի. այլ Տէր քեզ՝ լոյս յափտեմական, և Աստուած քո փառք քեզ եղիցի: Ո՛չ ևս մտցէ արև քո, և մի՛ պակասեսցի լուսին քո. զի եղիցի քեզ Տէր լոյս յափտեմական, և աւուրք սգոյ քո կատարեսցին: Եւ ամենայն ժողովուրդ քո եղիցին արդար և յափտեման ժառանգեսցեն զերկիր. տունկ արկեալ իմ, գործ ձեռաց իմոց՝ եղիցին ինձ ի փառս: Եղիցի կրտսերն հազարաւոր, և սակաւաւորն՝ յազգ մեծ. ես ընդ փոյթ կատարեցից զայս, Տէրս, ի ժամանակի իրում:

ԿԱ

- 1 Հոգի սղովնալի Տեառն է ի վերայ իմ. քանզի օծ զիս Տէր, ստետարանել աղքատաց առաքեաց զիս, թշկել զբեկեալս սրտիս, հրատարակել գերեաց զթողութիւն և զբացումն բանտի բանտարկեւեաց. քարո-

փրկեմ զքեզ Աստուած Իսրայելի: 17 Եւ փոխանակ պղնձոյն՝ բերից քեզ ոսկի. և փոխանակ երկաթոյն՝ բերից քեզ արծաթ, և փոխանակ փայտի՝ բերից քեզ պղինձ, և փոխանակ քարի՝ տա՛ց քեզ երկաթ: Եւ տաց զիշխանս քո ի խաղաղութիւն՝ և զայցելոս քո յարդարութիւն: 18 Եւ ո՛չ ևս լիցի ամիրաւութիւն յերկրի քում, և ո՛չ բեկումն և թշուառութիւն ի սահմանս քո. այլ կոչեսցին ի փրկութիւն պարիսպք քո և դուռնք քո ցանութիւն: 19 Եւ ո՛չ ևս եղիցի քեզ արեգակն ի լոյս տոռունջեան, և ո՛չ ծագումն լուսնի տաւցէ քեզ լոյս ի գիշերի. այլ եղիցի քեզ Տէր լոյս յափտեմական, և փառք քո Աստուած: 20 Ո՛չ մտցէ քեզ արեգակն, և լուսին ի քէն ո՛չ պակասեսցէ. զի եղիցի քեզ Տէր լոյս յափտեմական: Եւ կատարեսցին՝ աւուրք ոգոյ քոյ: 21 Եւ ժողովուրդ քո ամենին արդար, և յափտեման ժառանգեսցեն զերկիր: Եւ պահել զմորատունկ գործոց ձեռաց իրեանց ի փառքս: 22 Սակաւաւորն հազարաւոր եղիցի, և կրտսերն յազգ մեծ: Զի ես Տէր ընդ ժամանակս ժողովեցից զնոսա:

ԳԼ ԿԱ

1 Հոգի՛ Տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ և օ՛ծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս. թշկել զբեկեալս սրտիւք. քարոզել գերեաց զթողութիւն, և կուրաց տեսանել: 2 Կոչել ա՛մ Տեառն ընդունելի և օր հատուցման Աստուծոյ մերոյ: Միւի-

Հօրն: 17 Պղինձի տեղ՝ ոսկի պիտի բերեմ, ու երկաթի տեղ՝ արծաթ, և փայտերու տեղ՝ պղինձ, և քարերու տեղ՝ երկաթ պիտի բերեմ. և քու վերակացուներդ խաղաղութիւն սիրող, ու քու իշխաններդ արդարութիւն գործող պիտի ընեն: 18 Մէջմըն ալ քու երկրիդ մէջը բռնութիւն և քու սահմաններուդ մէջը յափշտակութիւն ու կոտորած պիտի չլսուի. հապա քու պարիսպներդ՝ Փրկութիւն, ու դռներդ՝ Գովութիւն պիտի անուանես: 19 Մէջմըն ալ ցորեկը քու լոյսդ արևը պիտի չըլլայ, ու գիշերը լուսինը իր պայծառութեամբը քեզի լոյս պիտի չըտայ. հապա Եփովան քեզի յափտեմական լոյս՝ և քու Աստուածդ քու փառքդ պիտի ըլլայ: 20 Զու արևդ մէջմըն ալ պիտի չմտնէ, ու քու լուսինդ պիտի չնուագի. հապա Եփովան քեզի յափտեմական լոյս պիտի ըլլայ, և սուգի օրերդ պիտի վերջանայ: 21 Ու քու ժողովուրդիդ ամենը արդար պիտի ըլլան, ու երկիրը յափտեման պիտի ժառանգեն. իմ տնկած տունկս՝ իմ ձեռքերուս գործքը՝ իմ փառքիս համար պիտի ըլլայ: 22 Պզտիկը հազարաւոր, ու քիչորը մեծ ազգ պիտի ըլլայ. ես Տէրս շուտով պիտի կատարեմ ասիկայ իր ժամանակին:

ԳԼ ԿԱ

1 Տէր Եփովային Հոգին իմ վրաս է. վասն զի Տէրը զիս օծեց, ու զիս խրկեց աղքատներուն աւետիս տալու, կոտորած սիրտ ունեցողները թշկելու, գերիներուն ազատութիւն և բանտարկելոց՝ բանտին յացուիլը հրատարակելու: 2 Տէրոջը ընդունելի տարին, ու մեր Աստուծոյն վրեժագրութեան օրը հրապ-

- 3 զել ամ Տեառն ընդունելի և օր վրիժուց Աստուծոյ մերոյ, մխիթարել
զամենայն սգաւորս, մեկնել զսգաւորս Սիովնի, տալ նոցա փոխանակ
մոխրոյն զփառս, փոխանակ սգոյն՝ օծումն ուրախութեան, և փոխանակ
4 ոգւոյն վիատութեան՝ հանդերձ գովութեան. և անուանեսցեն զնոսա
բեկեղնիս արդարութեան, զոր տնկեաց Տէր ի փառս իւր: Եւ շինեսցեն
զաւերակսն յաւիտեանից, և զյառաջագոյն աւերեալսն կանգնեսցեն, և
5 զքաղաքս աւերեալս և զմնացեալս աւեր՝ ազգաց յազգս՝ նորոգեսցեն:
Եւ յարիցեն օտարք և հովուեսցեն զխաշինս ձեր, և յերկրագործս ե
6 յայգեգործս եղիցին ձեզ որդիք օտարաց: Բայց դուք քահանայք Տեա
ռն կոչեսցիք, պաշտօնեայք Աստուծոյ մերոց անուանեսցիք, զմեծու
7 թիւն ազգաց կերիչիք և ի փառս նոցա փառաւորեսցիք: Փոխանակ ա
մօթոյն ձերոյ կրկին ուրախութիւն, և փոխանակ անարգանաց՝ ի ծառան
գութեան իրեանց ցնծասցեն, վասն այսորիկ առցեն նոքա յերկրի իւ
8 րեանց զկրկին ծառանգութիւն, և ունիցին նոքա ուրախութիւն յաւիտե
անական: Զի ես, Տէրս, սիրեմ զարդարութիւն և ատեամ զանիրաւութիւն
և զյաւիշտակութիւն. այո՛, տաց վարձս գործոց նոցա և ուխտ յաւի
9 տեանից ուխտեցից ընդ նոսա: Եւ ծանցի ի մէջ ազգաց զաւակ նո
ցա, և որդիք նոցա՝ ի մէջ ժողովրդոց, ամենեքին, որ տեսանցեն
10 զնոսա, ճանաչեսցեն, թէ նոքա են զաւակ Տեառն օրհնեալ: Ես ի Տէր
ցնծացայց, և անձն իմ յԱստուած իմ ուրախացի, զի զգեցոյց ինձ հան

թարել զամենայն սգաւորս: 3 Տա՛լ սգաւորաց Սիովնի փառս. փոխանակ մոխրոյն՝ օծումն ուրախութեան. եւ սգաւորացն հանդերձ փառաց՝ փոխանակ ոգւոյն վիատութեան: Եւ կոչեսցին նոքա ազգք արդարութեան՝ տունկ Տեառն ի փառս: 4 Եւ շինեսցեն զաւերակսն յաւիտեանից, և զյառաջագոյն աւերեալսն կանգնեսցեն. և նորոգեսցեն զքաղաքս աւերեալս ազգաց միմէ և յազգս: 5 Եւ եկեսցեն օտարածինք հովիւք խաշանց քոց. և այլազգիք մաճակալք և այգեգործք քո: 6 Բայց դուք քահանայք Տեառն կոչեսցիք. պաշտօնեայք Աստուծոյ մերոյ անուանեսցիք. զգորութիւն ազգաց կերիչիք, և մեծութեամբ նոցա սքանչելի՛ լինիցիք: 7 Փոխանակ ամօթոյ ձերոյ կրկին՝ ուրախութիւն, և փոխանակ անարգանաց ձերոց ցնծութիւն. և ապա՝ զերկիրն յերկրորդում ծառանգեսցեն. և ուրախութիւն յաւիտեանից ի վերայ զլիսոց նոցա: 8 Զի ես եմ Տէր, որ սիրեմ զարդարութիւն և ատեամ զյաւիշտակութիւն յանիրաւութեանէ. տա՛ց զվաստակս նոցա արդարոց, և ո՛ւխտ յաւիտեանից ուխտեցից ընդ նոսա: 9 Եւ ծանցի՛ ի մէջ ազգաց զաւակն նոցա, և ծնունդք նոցա ի մէջ ժողովրդոց: Ամենեքին որ տեսանցին՝ ճանաչիցեն զնոսա՝ թէ սոքա են զաւակ օրհնեալ յԱստուծոյ. և ուրախութեամբ ուրախ եղիցին ի Տէր: 10 Ցնծասցե՛ անձն իմ ի Տէր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան և պատմութեան ուրախութեան. իբրև փեսայի

տարակելու, ամէն սգաւորները մխիթարելու, 3 Սիովնի սգաւորներուն որոշելու, ու անոնց՝ մոխիրի տեղ՝ փառք, սուգի տեղ՝ ուրախութեան իւր, կոտորած հոգիի տեղ՝ գովութեան պատմութեան տալու, և պիտի անուանեն զանոնք՝ Արդարութեան բեկեղններ, որ Տէրը տնկեր է իր փառքին համար: 4 Եւ հին աւերակները պիտի շինեն, ու առջի կործանածները պիտի կանգնեն, և արւած քաղաքները, ու շատ դարերէն ի վեր աւերակ մնացածները պիտի նորոգեն: 5 Եւ օտարականները պիտի ելլեն, ու ձեր հօտերը պիտի հովուեն. ու օտարաց որդիքը՝ ձեր երկրագործները և այգեգործները պիտի ըլլան: 6 Բայց դուք Տէրոջը քահանաները պիտի կոչուիք. մեր Աստուծոյն պաշտօնեաները պիտի ըսուիք. ազգաց հարստութիւնը պիտի ուտէք, ու անոնց փառքովը պիտի փառաւորուիք: 7 Ձեր ամօթին տեղը՝ կրկին ուրախութիւն, և անարգանաց տեղը՝ իրենց ծառանգութեանը մէջ պիտի ցնծան, ուստի իրենց կրկին մէջը կրկին ծառանգութիւն պիտի առնեն. անոնք յաւիտեանական ուրախութիւն պիտի ունենան: 8 Քանզի ես Տէրս արդարութիւնը կը սիրեմ, անիրաւութիւնը ու յաւիշտակութիւնը կ'ատեմ. իրացընէ անոնց գործքերուն վարձքը պիտի տամ ու անոնց հետ յաւիտեանական ուխտ պիտի ընեն: 9 Եւ անոնց սերունդը ազգերուն մէջ՝ ու անոնց տղաքները ժողովուրդներուն մէջ պիտի գիտցուին. զանոնք ամէն տեսնողները պիտի ճանչնան, թէ անոնք Տէրոջը օրհնած սերունդն են: 10 Ես Տէրոջմով պիտի ցնծամ, ու իմ հոգիս իմ Աստուծովս պիտի ուրախանայ. քանզի ինձի փրկութեան հանդերձներ հազցուց, զիս արդարութեան պատմութեանով ծածկեց,

- 11 դերձ փրկութեան, վերարկեաց զիս պատմունճանաւ արդարութեան, իր-
րն զփեսայ, զի խոյր փառաւոր դնիցէ ինքեան, և իբրն զհարսս, որ
զարդութ զարդարիցի իրովք: Զի որպէս երկիր, որ աճեցուցանէ զտունկ
իւր, և պարտեզ բուսուցանէ զսերմանեալս յինքեան, այնպէս բուսուցէ
Տէր Աստուած զարդարութիւն և զգովութիւն սուսջի ամենայն ազգաց:

ԿԲ

- 1 Ի սէր Սիովմի ո՛չ լոնցից, ի սէր Երուսաղէմի ո՛չ հաւնդարտեցից,
մինչև արդարութիւն նորա իբրն զլոյս, և փրկութիւն նորա ըստ չափու
2 բոցավառելոյ ճառագայթեցէ: Եւ տեսցեն ազգք զարդարութիւն քո և
ամենայն թագաւորք՝ զփառս քո, և յանուն նոր կոչեցիս դու, զոր քե-
3 րան Տեառն անուանեցէ: Եւ եղիցես պսակ վայելչութեան ի ձեռին
4 Տեառն, և թագ արքայութեան՝ ի ձեռին Աստուծոյ քոյ: Ո՛չ ևս կոչեցիս
«լքեալ» և երկիր քո ո՛չ ևս կոչեցի «ւտերակ»: այլ դու՝ «ընդ որ ես
5 հաճեցայ», և երկիր քո կոչեցի ամուսնացեալ, զի հաճեցի Տէր ընդ
քեզ և ընդ երկիր քո ամուսնացի: Զի զոր օրինակ երիտասարդ ա-
մուսնանայ ընդ կուսի, այնպէս ամուսնացին մանկունք քո ընդ քեզ և
զոր օրինակ ուրախ լինի փեսայ ընդ հարսնն, այնպէս ուրախ եղիցի
Աստուած քո ի քեզ:
- 6 Ի վերայ պարսպաց քոց, Երուսաղէմ, կացուցի պահապանս, զօրն
ողջոյն և զգիշերն ամենայն մի՛ լոնցեն նոքա. ո՛, որ զՏէր յիշէք, մի՛

ե՛դ ինձ պսակ, և իբրն հարսն զարդու զարդարեաց
զիս: 11 Եւ իբրն երկիր, որ աճեցուցանէ զծաղիկս
իւր, և իբրեւ զպարտեզ, որ բուսուցանէ զսերմանիս
իւր. այնպէս ծագեցէ Տէր զարդարութիւն իւր, և
զցնծութիւն առաջի ամենայն ազգաց:

Գ. ԿԲ

1 Վասն Սիովմի ո՛չ լոնցից, և վասն Երուսաղէմի
ո՛չ ներեցից. մինչև ծագեցէ իբրն զլոյս արդարու-
թիւն նորա և փրկութիւն նորա իբրն փայլակն վա-
ռեցի: 2 Եւ տեսցեն ամենայն թեթանոսք զարդա-
րութիւն քո, և թագաւորք զփառս քո, և կոչեցի
քեզ անուն նոր, զոր Տէր անուանեցէ: 3 Եւ եղիցես
պսակ վայելչութեան ի ձեռին Տեառն, և թա՛գ ար-
քայութեան ի ձեռին Աստուծոյ քոյ: 4 Եւ ո՛չ ևս կո-
չեցիս լքեալ, և երկիրն քո ո՛չ ևս կոչեցի ւտերակ:
Զի քեզ անուն կոչեցին կա՛մք իմ, և երկիրն քում
շինութիւն բնակութեան. զի հաճեցի Տէր ընդ քեզ,
և երկիրն քո խոնքի՛ ի բնակութիւն: 5 Զոր օրի-
նակ բնակեցէ երիտասարդ ընդ կուսի՝ այնպէս
բնակեցեն որդիք քո ի քեզ: Եւ եղիցի զոր օրինակ
ուրախ լինի փեսայ առ հարսին, այնպէս ուրախ
լիցի Տէր ի քեզ: 6 Եւ ի վերայ պարսպաց քոց,
Երուսաղէմ՝ պահապանս կացուցից, զօրն ողջոյն և
զգիշերն ամենայն. որ մինչև ցայգ՝ մի՛ դարարեցեն

փեսայի պէս՝ որ իրեն փառաւոր խոյր կը դնէ, ու
հարսի պէս՝ որ իր զարդարովը կը զարդարուի:
11 Հաւնդի ինչպէս որ երկիրը իր տունկը կ'աճեցնէ,
ու պարտեզը իր մէջը ցանուածները կը բուսցնէ,
այնպէս ալ Տէր Երուսաղէմ քոյր ազգերուն առջև
արդարութիւն ու գովութիւն պիտի բուսցնէ:

Գ. ԿԲ

1 Սիովմի սիրոյն համար պիտի չլոնեմ, ու Երուսա-
ղէմի սիրոյն համար պիտի չհաւնդարտիմ, մինչև որ
անոր արդարութիւնը՝ լոյսի պէս, և անոր փրկութիւ-
նը՝ բոցավառ ջափի պէս ճառագայթէ: 2 Ու ազգերը
քու արդարութիւնը՝ և քոյր թագաւորները քու փառ-
քըդ պիտի տեսնեն, ու դուն նոր անունով պիտի կո-
չուիս, որն որ Տէրոջը քերանը պիտի անուանէ: 3 Եւ
Տէրոջը ձեռքին մէջ վայելչութեան պսակ. ու քու Աս-
տուծոյ ձեռքին մէջ արքայական թագ պիտի ըլլաս:
4 Դուն մէջըն ալ Թողուած պիտի չկոչուիս, ու քու
երկիրդ մէջըն ալ Աւերակ պիտի չըսուի. հապա
դուն՝ իմ հաւնածս, ու քու երկիրդ՝ Ամուսնացեալ պի-
տի ըսուի քանզի Տէրը քեզի պիտի հաւնի, ու քու
երկիրդ պիտի ամուսնանայ: 5 Վասն զի ինչպէս որ
երիտասարդ մը կոյսի մը հետ կ'ամուսնանայ, այն-
պէս ալ քու տղաքներդ քեզի հետ պիտի ամուսնա-
նան. և ինչպէս որ փեսան հարսին վրայ կ'ուրախա-
նայ, այնպէս ալ քու Աստուծոյ քու վրադ պիտի
ուրախանայ:

6 Հու պարսպներուդ վրայ ո՛վ Երուսաղէմ՝ պա-
հապաններ դրի. անոնք քոյր օրը ու քոյր գիշերը
բնաւ պիտի չլոնեն. դուք ո՛վ Տէրը յիշողներ՝ լուտ մի՛

- 7 լոնք. և մի՛ տայք հանգիստ մմա, միմչև հաստատեսցէ մա և միմչև
8 գովելի զԵրուսաղէմ ընդ երկիր արասցէ: Երդուա՛ Տէր յաջ ձեռն իւր
և ի բազուկ զօրութեան իւրոյ, եթէ ոչ տաց զցորեան քո կերակուր թըշ-
9 մամեաց քոց. և ոչ արբցեն որդիք օտարաց զգինի քո, յորում դուն
վաստակեցիր. այլ կերիցեն զմա հնձողք և փառաւոր արասցեն զՏէր,
10 և այգէկութիւն ի սրահս սրբութեանց իմոց արբցեն զայն:
- Անցէ՛ք, անցէ՛ք ընդ դրունս, ճանապարհ արարէք ժողովրդեան.
11 ուղի՛դ, ուղի՛դ արարէք զշաւիղս, ի բաց ընկեցէք անտի զքարինս, համ-
բարձէ՛ք մշան ժողովրդոց: Աւասիկ Տէր լսելի արար միմչև ի ծագս
12 երկրի. Ասացէ՛ք դստեր Սիովնի, ահաւասիկ Փրկիչ քո հասեալ գայ, ա-
ւադիկ վարձք իւր ընդ մմա, և հատուցումն գործոց առաջի իւր: Եւ ժո-
ղովուրդ սուրբ փրկեալք Տեսուն կոչեսցին մոքա. և դու խնդրեալ և ո՛չ
լքեալ կոչեսցիս քաղաք:

յիշել զՏէր. 7 Զի ո՛չ գոյ մման քեզ, եթէ ուղղեսցէ՛
և արասցէ զԵրուսաղէմ ի պարծանս ի վերայ երկրի:
8 Երդուա՛ Տէր ի փառս իւր՝ և ի զօրութիւն բազ-
կի իւրոյ, եթէ ո՛չ տաց զցորեան քո և զկերակուր ի
ձեռս թշմամեաց քոց: Եւ ո՛չ արբցեն որդիք օտա-
րաց զգինի քո, յորում դուն վաստակեցեր: 9 Այլ
որ ամփոփեցինն կերիցեն զմա՝ և օրհնեսցեն զՏէր.
և իր ժողովցիմն զմա, արբցեն ի սրահս սրբու-
թեանց իմոց: 10 Երթայք մտէ՛ք ընդ դրունս իմ, կազ-
մեցէ՛ք զճանապարհս՝ հորդեցէ՛ք զշաւիղս: Գործե-
ցէ՛ք ճանապարհ ժողովրդեան իմոյ, և զքարինս ի
ճանապարհէ անտի ի բա՛ց ընկեցէք. առէք մշա՛ն
ի հեթանոսս: 11 Զի ա՛ւասիկ Տէր լսելի՛ արար միմչև
ի ծագս երկրի: Ասացէ՛ք դստեր Սիովնի, ահաւասիկ
Փրկիչ քո հասեալ գայ՝ և ունի զվարձս իւր ընդ
իւր. և գործք իւր առաջի երեսաց իւրոց: 12 Եւ կո-
չեսցէ զմա ժողովուրդ սուրբ՝ փրկեալ ի Տեսուն.
և դու կոչեսցիս խնդրեալ քաղաք և ո՛չ լքեալ:

կեմաք, 7 Ու անոր հանգստութիւն մի՛ տաք, միմչև
որ անիկայ հաստատէ, ու միմչև որ երկրի վրայ
Երուսաղէմը գովելի ընէ: 8 Տէրը իր աջ ձեռքին
վրայ ու իր զօրաւոր բազուկին վրայ այսպէս եր-
դում ըրաւ: Թէ քու ցորենդ մէյմըն ալ քու թշմամի-
նիրուդ կերակուր պիտի չտամ. և օտարաց որդիքը
պիտի չխմեն քու գինիդ, որուն համար դուն աշխա-
տեցար. 9 Հապա զանիկայ հնձողները պիտի ու-
տեն, ու Տէրոջը փառք պիտի տան. և զանիկայ քա-
ղղանիք՝ իմ սուրբ սրահներուս մէջը պիտի խմեն:

10 Անցէ՛ք, անցէ՛ք դռներէն. ժողովուրդին ճամ-
բա՛յ պատրաստեցէք, շիտկեցէ՛ք, շիտկեցէ՛ք շաւիղ-
ները. քարերը անկէ ժողվեցէ՛ք: Ժողովուրդներուն
դրօշակ վերցուցէ՛ք: 11 Ահա՛ Տէրը միմչև երկրիս
ծայրը լսել տուաւ. Սիօնի աղջկանը ըսէ՛ք. ահա՛
քու Փրկիչդ կու գայ. ահա՛ անոր վարձքը իր հետն
է, ու գործոց հատուցումը իր առջնն է: 12 Եւ ա-
նոնք Սուրբ ժողովուրդ՝ Տէրոջը փրկածները պիտի
ըսուին. ու դուն՝ Փնտռուած ու Զթողուած քաղաք
պիտի կոչուիս:

